

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Владимир Георгиев Пенчев, ИЕФЕМ – БАН

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление: 3.1. Социология, антропология и науки за културата

докторска програма *Етнология*

Автор: Найдено Николаев Йотов

Тема: „Ритуали на всекидневието“

Научен ръководител: проф. д.н.к. Мария Антонова Шнитер, ПУ „П. Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-21-1399 от 27.06.2023 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Ритуали на всекидневието“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.1. Социология, антропология и науки за културата, докторска програма *Етнология*.

Автор на дисертационния труд е Найдено Николаев Йотов – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Етнология“ с научен ръководител проф. днк Мария Шнитер от ПУ „П. Хилендарски“.

Представеният от докторанта комплект материали е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва изискуемите документи: молба по образец до ректора за откриване на процедура; автобиография по европейски формат; протокол от предварителното обсъждане в катедрата; автореферат; декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи; справка за спазване на минималните национални изисквания; списък на публикациите; дисертационен труд; копия на публикациите по темата на дисертационния труд; документ за внесена такса, съгласно тарифата; комплект документи на хартиен носител от т. 1 до т. 10 – 3 броя; комплект документи от т. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8 (евентуално посочване на други документи от т. 5 и 9 на електронен носител) – 7 броя.

Найдено Йотов е завършил Българо-датския колеж, София, като професионален бакалавър по рекламни комуникации, а по-късно – НБУ като бакалавър по философия, където се дипломира и в Магистърска програма „Философия, език и комуникация“. През 2018-2023 г. е докторант в ПУ „Паисий Хилендарски“, катедра „Етнология“, Философско-исторически факултет. Специализирал е в Тарту, Естония, участвал е в редица проекти, представял е доклади на редица научни конференции.

2. Актуалност на тематиката

Представеният от докторанта дисертационен труд, озаглавен „Ритуали на всекидневието“, несъмнено навлиза, макар заглавието да не подсказва това, в една изследователска територия, която е не само актуална, но и определено интересна от гледна точка на възможните етнологички сондажи в нея. Валдорфската педагогическа система и нейните реализации предполагат изграждането на специфични общности, проучването и анализите на които не са ежедневие за нашето познание. Самият автор на много места подчертава, че фокус на изследователския му интерес е триединната общност от педагози, ученици и родители, но, по мое мнение, той не успява напълно да разкрие нейните общностни характеристики и по-скоро се съсредоточава единствено върху общностните прояви, които формулира като ритуали на всекидневието на общността. Разбира се, приемам, че такава е авторовата визия, но все пак не мога да не отбележа липсата на позоваване, при наличието на огромен набор от цитирана литература, на едно българско етнологичко изследване – Св. Тончева. Из новата духовност на XX век. С., 2015, – което в случая би било много полезно.

3. Познаване на проблема

В битността си на учител в Софийското валдорфско училище дисертантът е в емична позиция и това му позволява, както сам заявява, да участва в пряка работа с учениците, вкл. и като наблюдател в учебните часове и организатор на учебния процес, от една страна, като участник в дейностите на учителската колегия, от друга, и като участник в срещи с родителите и вникването в разбирането им за тяхната роля в живота на училището и детската градина, от трета. Подобна позиция, разбира се, води не само до познаване на проблема, но и до възможност за навлизане в него в дълбочина. Особено показателна в това отношение е пета глава на труда, която всъщност е изцяло носещата конструкция на дисертацията.

4. Методика на изследването

В увода на дисертационния си труд авторът представя накратко терминологичния апарат, който ще използва, обосновава целите и задачите си, коментира методите и подходите, с които смята да работи, като акцентът е специално върху етнографския метод. Не бих казал обаче, че в самия текст той е водещ. На практика дисертантът, подробно и привеждайки различни тези и виждания, се насочва в първите три глави към опит за изясняване на понятията „ритуал“, „всекидневна реалност“ и „организационни структури“, което по мое мнение излишно натежава в дисертацията. В случая ми се струва, че се сблъскваме с характерния докторантски синдром „да се покаже, че се знае“, но щеше да е доста по-работещо всичко това да бъде редуцирано с извеждане на авторовите пристрастия към една или друга изследователска теза.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Както вече отбелязах по-горе, за мен значимата откъм характеристиките и съдържанието на проблематиката е пета глава, озаглавена „Аналитични подходи към ритуалите във всекидневието и празниците от годишния календарен цикъл в софийското валдорфско училище „Проф. Николай Райнов“. С въвеждащ в тази част на дисертацията характер е четвърта глава, назована „Произход и същност на валдорфското образование“, което е малко подвеждащо, тъй като всъщност и тук се представя празничния и всекидневния календар на училището. Тези две глави, със съдържащите се в тях емпиричен материал и анализаторски усилия, определено са приносни и допринасят за запълването на бели полета в нашето познание. Въпреки някои по-проблематични части в дисертационния труд, авторовите наблюдения и разсъждения тук са интересни, заслужават внимание и определено са основа за по-нататъшни сондажи в проблематиката. Трябва да се отбележат и представените приложения към труда, които несъмнено обогатяват неговата стойност.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представените от автора публикации у нас и в чужбина засягат широка сфера от разглеждани проблеми, както в контекста на дисертационния труд, така и в други научни области, предимно в семиотичната. Като цяло те показват добро владение на материала и анализаторски умения, което е определен плюс за дисертанта.

Не мога да взема отношение по повдигнатия на секционен обсъждане въпрос за наличие на плагиат в работата, тъй като не разполагам с подобна програма. По мое впечатление, ако има проблематичност в работата, тя е свързана по-скоро с организацията на текста и извеждането на акценти в него, съобразно заявената проблематика.

7. Автореферат

Авторефератът с обем от 32 стр. предава точно и вярно същността и съдържанието на дисертационния труд.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Бих препоръчал дисертантът да продължи заниманията си с проблематиката на обществения живот в тази специфична общност, като задълбочи и съсредоточи вниманието си тъкмо върху общностните параметри.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на всичко казано смятам, че дисертационният труд на тема „Ритуали на всекидневието“ има качества да бъде защитен. Направените от мен по-горе бележки са по-скоро повод за размисъл на автора и при по-нататъшни изследвания по проблематиката. Затова, въпреки известните си колебания, давам като цяло положителна оценка на труда и препоръчвам на членовете на почитаемото Научно жури да присъдят на Найдено Николаев Йотов образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.1. Социология, антропология и науки за културата, докторска програма Етнология.

22.07.2023 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Владимир Пенчев)